

Programmering cultuurhistorische publieksactiviteiten 2023

Samenwerkingsproject 'Eureka'

Fort Vechten, Kasteel Amerongen, Stadsmuseum Rhenen en het RAZU hebben de handen ineen geslagen om gezamenlijk het thema 'Eureka' van De maand van de Geschiedenis 2023 (oktober) onder de aandacht te brengen. Het doel is om op locatie verhalen & objecten (regio-breed) te presenteren en daarbij gebruik te maken van de landelijke campagne.

Museale objecten en archiefstukken vertellen ons over het verleden, maar kunnen ook fungeren als spiegel bij hedendaagse vraagstukken. Wat leren wij van het verleden

voor de toekomst? Voor het project 'Eureka' vragen wij scholieren, onderzoekers en hedendaagse (lokale) kunstenaars de collecties in te duiken en op zoek te gaan naar stukken die voor hun een Eureka-moment creëren. Wanneer zij 'het hebben gevonden' gebruiken de deelnemers deze (oude) stukken als inspiratiebron voor nieuw werk. Alles kan; vlogs, artikelen, muziek, gedichten, performance, beelden, foto's, aquarellen, ... Elk museum/organisatie kan (aantal...) objecten / stuken indienen. Deze ingediende stukken kunnen weer een resultaat zijn van een oproep aan bezoekers. Hiermee worden ook inwoners van de regio onderdeel van het project.

Doelgroep:

Inwoners en bezoekers van de regio Zuid-Utrecht die geïnteresseerd zijn in cultuur, kunst en geschiedenis. Daarnaast spelen we extra in op vaste bezoekers die een onderdeel krijgen binnen het geheel door 'Eureka-stukken' aan te leveren waarmee kunstenaars aan de slag gaan.

Samenwerkingsproject 'Rhenen als Pelgrimsstad'

Het RAZU ondersteunt het Stadsmuseum Rhenen bij het organiseren van een tentoonstelling over Rhenen als pelgrimsoord in de middeleeuwen. Rond 1500 was het hoogtepunt van de Cunera-verering en de expositie toont vanuit verschillende personages welke plek Rhenen had ingenomen binnen de internationale context van pelgrimsroutes.

Het RAZU heeft interessante stukken in de collectie over dit onderwerp, zoals de oprichtingsakte van de St. Cunera- en Heilige Sacramentsgilde. Ook beschikt het archief over een aflaatbrief (van 100 dagen) van kardinaal Nicolaas van Cusa voor de bezoekers van de Cunerakerk. Daarnaast werken het museum en het archief samen voor het organiseren van aansluitende publieksactiviteiten, te denken valt aan lezingen, kinderworkshops, wandelroutes, etc.

Aflaatbrief uit 1451 (van 100 dagen) van kardinaal Nicolaas van Cusa. Archieftoegang Stadsbestuur Rhenen (152), inv.nr.

Doelgroep:

Inwoners en bezoekers van Rhenen die geïnteresseerd zijn in de historie van deze stad. Geïnteresseerden in de middeleeuwen, stadsgeschiedenis en religiegeschiedenis.

Publicatie over het leven van Willem van Abcoude door de Willem van Abcoudestichting (Wijk bij Duurstede)

De Willem van Abcoudestichting zal in 2023 het leven van de stichter van het Ewoud & Elizabethgasthuis, de heer Willem van Abcoude heer van Wijk bij Duurstede, in boekvorm laten beschrijven. Bij de totstandkoming van deze nieuwe uitgave treedt het RAZU op als facilitator en adviseur. Het RAZU helpt bij het contact met de uitgeverij, adviseert over een geschikte zelfstandige historicus en faciliteert een mini-symposium n.a.v. de uitgave en het belang van Willem van Abcoude voor de regio.

Doelgroep:

Inwoners van Wijk bij Duurstede die zich willen verdiepen in deze voormalige medebewoner en zijn inzet voor de stad, daarbij ook geïnteresseerden in het Ewoud & Elizabethgasthuis. In het bijzonder de leden van de Willem van Abcoudestichting. Gezien de positie van Willem van Abcoude in de middeleeuwen behoren ook algemeen geïnteresseerden (o.a. studenten) in middeleeuwse geschiedenis tot de doelgroep van zowel publicatie als het mini-symposium.

Ewoud en Elisabeth Gasthuis, THA (240), cat.nr. 238

Herdenkingsjaar Slavernijverleden

Tussen 1 juli 2023 en 1 juli 2024 (herdenkingsjaar Slavernijverleden) zal het RAZU haar archiefstukken rondom dit onderwerp toegankelijk maken. De gedachte dat slavernij en koloniaal-verleden in de regio Zuid-Utrecht niet heeft gespeeld, lijkt geen stand te houden. Echter, momenteel is het nog niet duidelijk welke bronnen het archief in haar collectie heeft over het koloniaal – en het slavernijverleden. Het doel is om met een vrijwilligersgroep onderzoek te doen naar deze stukken in ons archief over het koloniaal – en het slavernijverleden in onze regio. Vanuit de gevonden stukken kunnen verhalen uitgewerkt worden door middel van diepgaander onderzoek. Hiermee wordt een digitale expositie ontwikkeld, waar mogelijk binnen de context van het grotere verhaal. Daarnaast presenteren we deze verhalen op expositieborden in de gemeentehuizen, hierdoor wordt dit verhaal breed gecommuniceerd. Tot slot worden de archiefstukken ontsloten als thema 'Slavernijverleden' op het Geschiedenislokaal.

Kaart Nederlandsch Oost-Indië, THA (400), inv.nr. 15

Doelgroep:

Vrijwilligers die zich graag inzetten in het zichtbaar maken van deze moeilijke geschiedenis en geïnteresseerden in deze verhalen. Bezoekers van de verschillende gemeentehuizen die langslopen en even stilstaan bij de

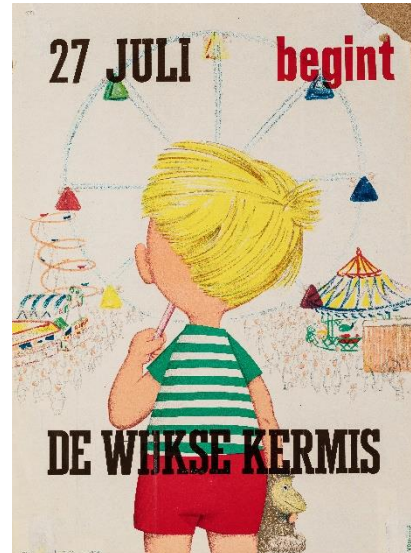
expositiepanelen. Leerlingen van het voortgezet onderwijs die het Geschiedenislokaal raadplegen voor schoolopdrachten.

Andere dingen die we in 2023 gaan doen:

- Faciliterende rol bij een artikel over 1000 jaar kermis Wijk bij Duurstede
- Een artikel voor de nieuwe rubriek 'Uit de collecties' in het tijdschrift *De Nederlandsche Leeuw* van Het Koninklijk Nederlandsch Genootschap voor Geslacht- en Wapenkunde (KNGGW)
- Organiseren van cursussen genealogie, oud schrift en huizengeschiedenis
- Twee nieuwe thema's toevoegen aan het Geschiedenislokaal.
- Onderzoek naar de behoefte bij scholen in de regio (lager en middelbaar onderwijs) aan historische educatieve projecten en ondersteuning.

Communicatie

- Elk kwartaal een nieuwsbrief uitbrengen
- Elke maand een nieuw cultuurhistorisch verhaaltje op de website
- Inspelen op (inter)nationale thema's via de website en sociale media

Aankondiging Wijkse Kermis, THA (240), cat.nr. 240

Vooruitblik 2024

Dit jaar is het 350 jaar geleden dat er een orkaan door Nederland raasde. Ook in het midden van het land is er sprake van enorme verwoestingen. Vooral de stad Utrecht en de omringende dorpen krijgen het zwaar te verduren. Op 'Oprechte Haerlemse Saterdagse Courant' van 4 augustus 1674 meldt de vernieling van de toren van Vleuten. De ranke, trotse torenspits op de kerktoeren blijkt niet bestand tegen de extreme kracht van de wind en stort in. De schade wordt later herstelt met de bouw van de huidige, plompere, torenspits. De Vleutense toren is niet de enige die sneuvelt, de kerktorens van Jutphaas, Bunnik, Houten en IJsselstein worden ook verwoest. Er zijn talloze meldingen met gehele of gedeeltelijke verwoesting van kerktorens.¹

Ook vandaag de dag komen natuurrampen in ons land voor, te denken valt aan de overstromingen in Limburg of de valwind in Leersum (2021). Deze voorbeelden laten zien dat heden & verleden lang niet altijd van elkaar verschillen. De historische gebeurtenis uit 1672 kan gekoppeld worden aan hedendaagse vraagstukken, zoals klimaatveranderingen.

In het najaar van 2023 plaatsen we op de website een oproepje om mee te helpen rondom dit onderwerp. Samen met vrijwilligers zullen we onderzoek doen naar de impact van de storm op onze regio.

¹ [KNMI - Zomerstorm van 1674: Domkerk Utrecht stort in](#)